

אורות התשובה 2: !If Improvement is So Natural, Why is it So Hard

1. הראי"ה קוק, אורות התשובה ה, ד- רוח התשובה מרחף בעולם והוא נותן לו את עיקר צביונו ודחיפת התפתחותו, ובריה בשמיו הוא מעדן אותו ונותן לו את כל כשרון יפיו והדרו.

2. אורות הקודש ב, עמ' תקיח

וההתקשרות העצמית שבין המציאות השכלית הרוחנית העצמית, ובין ההתגלמות החמרית, זהו דבר מוסבר מאד שכל בעל דעה מקפת וחודרת ילך תמיד לאורה.

3. אורות הקודש ב, עמ' תקכא

העליות והירידות הן תדירות, במצב האדם היחיד, ובמצב העולם בכללו, ומכל מקום התנועה בכללה היא תנועת עליה וביסוס. וחילופי המצב אפילו בעת ירידה גדולה אין להם כי אם ערך של מילוי הירח ומיעוטו, או זוטו של ים ונסירתו, או הנשימה הפנימית, המשיבה את הרוח אל תוכיותו של החי, והחיצונית, הדוחפת אותו מתוכו, או הערות והשינה, שאף על פי שהם נראים כהפכים מכל מקום שניהם יחד הם מחוללי החיים השלמים.

4. אורות הקודש, מבוא ג, עמ' 37

ענין הדילוגים, לעומת ההתפתחות, שיסודה כלל הרציפות, קונטיניויות, שכל מין מתפתח מקודמו, שהיה גנוז בתוכו, כגרעין, והכל מתפתח מיש ליש, כל דבר הוא יצירת יש מיש, הוסיפו ענין הקפיצה או הדילוגים, שיש מין חדש נברא, כיש מאין, כמו הקטסטרופות, וכן המינים החדשים בצומח ובחי. וכן לרב, התפתחות ודילוגים. האחרונים הם במדרגה העליונה, אבל היסוד הוא ההתפתחות, הכח הגלגלי, הטבעי, ברציפות, כסבה ומסובב, שהוא כמו כלל הכונניות, לרמח"ל.

5. הראי"ה קוק, אורות התשובה ה, ה

העקשנות לעמוד תמיד בדעה אחת ולהיתמך בה בחבלי החטאת שנעשו למנהג, בין במעשים בין בדעות, היא מחלה הבאה מתוך שקוע בעבדות קשה, שאינה מניחה את אור התורות של התשובה להאיר בעוצם חילה: כי התשובה היא שואפת לחופש מקורי אמתי שהוא החופש האלהי שאין עמו שום עבדות.

6. סוכה נב ע"א

א"ר אסי יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא [=קורי עכביש] ולבסוף דומה כעבותות העגלה שנאמר (ישעיהו ה, יח) "הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה".

7. רמב"ם הלכות תשובה, פרק ה הלכה א

רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו, הוא שכתוב בתורה הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע, כלומר הן מין זה של אדם היה יחיד בעולם ואין מין שני דומה לו בזה הענין שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע ועושה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע וכיון שכן הוא פן ישלח ידו.

8. נדרים דף סד ע"ב

ותניא, ארבעה חשובין כמת: עני, ומצורע, וסומא, ומי שאין לו בנים, עני – דכתיב: כי מתו כל האנשים, מצורע – דכתיב: אל נא תהי כמת, וסומא – דכתיב: במחשכים הושיבני כמתי עולם, ומי שאין לו בנים – דכתיב: הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי.

9. עולת ראייה ב, עניני פסח, עמ' עמ' רסא- ... בהיות האדם כ"כ בן חורין עד שיוכל בחירותו המוחלטת ג"כ לשעבד עצמו במקום הראוי, ולהיות עבד במקום שהעבדות היא החירות האמיתית, "אל תירא עבדי יעקב".

10. ר' יהודה הלוי, שיר

עבדי הזמן עבדי עבדים הם, עבד ד' הוא לבדו חפשי.

11. ר' אברהם אבן עזרא, במדבר ו, ז

[נזיר מלשון נזר] ודע כי כל בני אדם עבדי תאוות העולם, והמלך האמיתי שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו, כל מי שהוא חפשי מן התאוות.

12. משנה, אבות ו, ב

ואומר (שמות לב טז): "והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות", אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה.

13. מסכת ברכות, יז ע"א

ורבי אלכסנדר בטר דמצלי אמר הכי: רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה (רש"י: יצר הרע שבלבנו, המחמיצנו) ושעבוד מלכיות.

14. עולת ראייה ב, עניני פסח, עמ' רמד-רמה

חירותנו וביעור חמץ. אלה השנים המסמנים לנו את חג הגאולה, חג הפסח, זמן חירותנו. ולדורות מה אנחנו למדים מאלה שני הנושאים הללו התלויים זה בזה? התשובה הנצחית היא, שתנאי הגאולה שנים המה: החירות העצמית, חירות הגוף מכל שיעבוד זר, מכל שיעבוד הכופה את צלם א-להים אשר באדם להיות משועבד לכל כח אשר הוא מוריד את ערכו, את תפארת גדולתו והדרת קדשו, והחירות הזאת אינה נקנית כי-אם על-ידי חירותה של הנשמה, חירות הרוח מכל מה שהוא מטה אותה ממסילתה הישרה והאיתנה היצוקה במהותו העצמית, - אבל אלה שני סוגי החירות אינם באים, ואין האדם בתור אישיות פרטית ולא העם בתור קיבוץ שלם בעל רוח מיוחד זוכה להם, כי-אם על-ידי הביעור מכל גבולו את כל דבר המעכב את חירותו, שזהו חמץ, **השאור שבעיסה...**

15. שם, הגדה של פסח, עמ' רפט

כורך: ע"כ הצורה השלמה של החירות באה בהיותה נכרכת עם העבדות, שאז ימצא האדם בנפשו השלטון הגמור הראוי לבן חורין באמת, המושל ג"כ על הגדול שבכחות, שהוא כח החירות עצמו.

16. אורות התשובה ג

יש תשובה מכוונת נגד חטא מיוחד או חטאים רבים. והאדם שם חטאו נוכח פניו, ומתחרט עליו ומצטער על אשר נוקש בפח החטא, ונפשו מטפסת ועולה, עד שהוא משתחרר **מהעבדות החטאית**, ומרגיש בקרבו את החירות הקדושה, הנעימה מאד לנפשו הנהלאה, והוא הולך ומתרפא... והוא הולך ומתאשר, הולך ומתמלא עונג...

17. אורות הקודש ג, עמ' קמ "בקשת האני העצמי"

ואני בתוך הגולה, האני הפנימי העצמי, של היחיד ושל הציבור, אינו מתגלה בתוכיותו רק לפי ערך הקדושה והטהרה שלו, לפי ערך הגבורה העליונה, הספוגה מהאורה הטהורה של זיו מעלה, שהיא מתלהבת בקרבו, חטאנו עם אבותינו, חטא האדם הראשון, שנתנכר לעצמיותו, שפנה לדעתו של נחש, ואבד את עצמו, לא ידע להשיב תשובה ברורה על שאלת "איך",

18. אורות התשובה- טו, י

... והתשובה הראשית, שהיא מאירה את המחשכים מיד, היא שישוב האדם **אל עצמו**, אל שורש נשמתו, ומיד ישוב אל, הא-להים, אל נשמת כל הנשמות, וילך ויצעד הלאה מעלה מעלה בקדושה ובטהרה. ודבר זה נוהג בין באיש יחידי, בין בעם שלם, בין בכל האנושיות...

19. הראי"ה קוק, אורות התשובה ה, ו- מבלעדי מחשבת התשובה, מנוחתה ובטחונה, לא יוכל האדם למצוא מנוח, והחיים הרוחניים לא יוכלו להתפתח בעולם. החוש המוסרי תובע מהאדם את הצדק והטוב, את השלמות, - והשלמות המוסרית כמה רחוקה היא מהאדם להגשימה בפועל, וכמה כחו חלש לכון מעשיו אל הטוהר של אידיאל הצדק הגמור ! ואיך ישאף אל מה שאיננו ביכלתו כלל? לזאת התשובה היא טבעית לאדם, - והיא משלימתו. אם האדם עלול תמיד למכשול, להיות פוגם בצדק ובמוסר, אין זה פוגם את שלמותו, מאחר שעיקר יסוד השלמות שלו היא העריגה והחפץ הקבוע אל השלמות. והחפץ הזה הוא יסוד התשובה, שהיא מנצחת תמיד על דרכו בחיים ומשלימתו באמת.